Місячний Економічний Моніторинг України

- Президентська виборча кампанія офіційно розпочалась.
- Промислове виробництво збільшилось на 1,9% дпм у вересні.
- Ціна на імпортований газ збільшилась на 5% у четвертому кварталі.
- Дефіцит рахунку поточних операцій зменшився до 1,0 млрд. дол. США за результатами дев'яти місяців 2009 року.
- Дефіцит загального фонду Державного бюджету досяг 25 млрд. грн. у січні-вересні.
- Реальна зарплата впала на 10,3% дпр протягом трьох кварталів 2009 року.
- Споживча інфляція сповільнилась до 14,1% дпр у жовтні.
- У жовтні банківські вклади продовжили зменшуватись другий місяць поспіль.
- Тема Місяця: Соціальні стандарти

№11 (109)
листопад
2009

Населення: 46,4 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 32%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 8%
Інвестиції/ВВП: 27%
Експорт: Росія 26%, ЄС 28%
Імпорт: Росія 28%, ЄС 37%

Політика: Президентська виборча кампанія офіційно розпочалась

19 жовтня Україна офіційно розпочала президентську передвиборчу кампанію. Станом на 10 листопада офіційно зареєстровано 16 кандидатів. Найбільш відомі - імена Президента Віктора Ющенка, Прем'єр-міністра Юлію Тимошенко, голови Верховної Ради Володимира Литвина, народних депутатів та лідерів політичних партій Віктора Януковича, Арсенія Яценюка, Анатолія Гриценко, Бориса Тарасюка, Петра Симоненка, колишнього голови НБУ Сергія Тігіпка та інших. Конкуренція буде найбільш жорсткою між трьома найперспективнішими кандидатами, а саме Віктором Януковичем, Юлією Тимошенко та Арсенієм Яценюком, які разом можуть отримати близько двох третин голосів в першому тур виборів. Всі політологи погоджуються, що нового Президента України буде обрано лише за результатами другого турі голосування.

Реальний сектор: Промислове виробництво збільшилось на 1,9% дпм у вересні

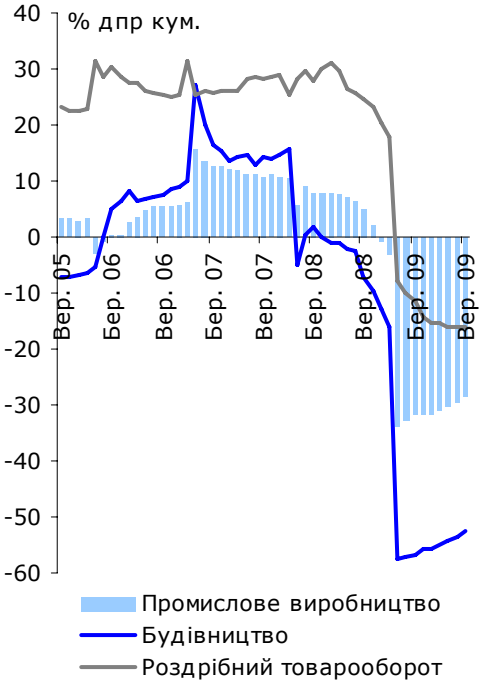
У вересні промислове виробництво в Україні зросло на 1,9% дпм, а темпи падіння у річному вимірі знизились на 4,9 процентних пункти до 18,4% дпр внаслідок падіння статистичної бази. Головними факторами відновлення промислового виробництва стало зростання випуску у машинобудуванні (+16,1% дпм), хімії (+5,5% дпм) і харчовій промисловості (+2,1% дпм). Водночас, випуск у металургії у місячному вимірі продовжив знижуватись і скоротився на 7,1% дпм у вересні, що відображає наявність великих запасів.

Обсяг вантажних перевезень також покращився, слідуючи за зростанням випуску у промисловості. Зниження вантажообороту сповільнилось до 14,3% дпр у вересні у порівнянні із 17,6% дпр у серпні. У січні-вересні випуск у сільському господарстві зріс на 3,3% дпр, головним чином за рахунок збільшення посівних площ та швидшого збирання врожаю у 2009 році через теплу погоду. Стагнація у будівництві продовжується, хоч падіння обсягів будівництва дещо уповільнилось із 54,9% дпр у першій половині 2009 року до 52,4% дпр протягом трьох кварталів. Роздрібна торгівля не продемонструвала покращення, її падіння поглибилось до 16,2% дпр за дев'ять місяців року, частково через високу статистичну базу.

Галузеві тенденції: Середньозважена ціна імпортного газу у 2009 році оцінюється у 237 дол. США за тис. м^3

Енергетика. НАК "Нафтогаз" оголосив ціну імпортного російського газу в четвертому кварталі 2009 році. Вона складе 208,12 дол. США за тисячу кубометрів, що на 5% вище, ніж у третьому кварталі. Таке зростання ціни відображає незначне підвищення цін на нафту у серпні-вересні цього року.

Тенденції реального сектору

Джерело: Держкомстат

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.kiev.ua

Припускаючи, що споживання природного газу в четвертому кварталі 2009 року буде становити 6-7 млрд. кубометрів, середньозважена ціна газу у 2009 році оцінюється у 237 дол. США за тисячу кубометрів, що на 32% більше, ніж у 2008 році.

Кабінет Міністрів передав НАК "Нафтогаз"право власності на п'ять теплоелектроцентралей. В результаті компанія буде контролювати майже 15% ринку постачання тепла і отримає вигоду від покращення платіжної дисципліни. Водночас, це буде означати збільшення присутності "Нафтогазу" на ринку, послаблення конкуренції та посилення перехресного субсидування між ринками газу і тепла.

Сільське господарство. У жовтні Верховна Рада ухвалила Закон, який відстрочив заборону на роздрібний продаж сирого молока, сиру та м'яса, виробленого у домогосподарствах, з 1 січня 2010 року до 1 січня 2015 року. За даними Держкомстату, домогосподарства займають 81% у загальноукраїнському виробництві молока та 46% у виробництві м'яса. Беручи до уваги фактичну відсутність у тваринництві країни відповідної інфраструктури, введення заборони скоріш призведе до посилення бюрократії та корупції, аніж до покращення якості, прийнамні у короткостроковому періоді. Крім цього, враховуючи практику ЄС, необхідність повної заборони є спірною. Тому відстрочення заборони цілком виправдане, оскільки воно дає час для розвитку інфраструктури та вдосконалення законодавчої бази. Для набуття чинності закон має бути підписаний Президентом.

Транспорт. Кабінет Міністрів продовжив дію пільгових тарифів на вантажні залізничні перевезення для металургійних та хімічних виробників до 1 січня 2010 року, тим самим продовживши початковий тримісячний період дії пільг до 14 місяців. Загальні втрати "Укрзалізниці" досягли 0,4 млрд. грн. за період з вересня 2008 року по серпень 2009 року і можуть досягти 0,5 млрд. грн. до кінця року.

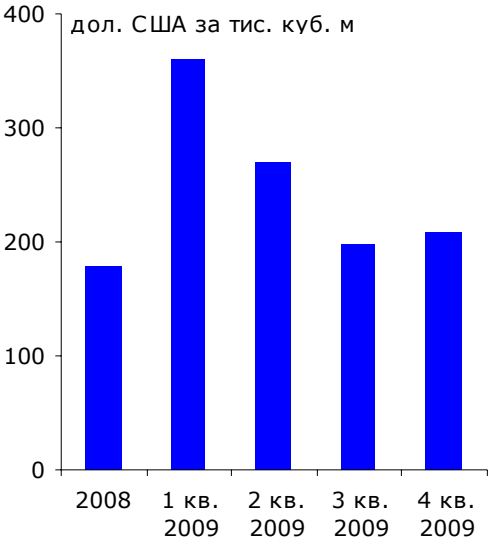
Міністерство транспорту та зв'язку (МТЗУ) запровадило значні (18-50%) знижки на акордні ставки для навантажувально-розвантажувальних робіт із транзитними вантажами у дев'яти портах до 1 квітня 2010 року. Обсяги обробки транзитних вантажів у портах України зменшилися на 22% дпр у січні-вересні 2009 року. Минулого року акордні ставки на портові послуги підвищувалися двічі, загалом на 40%. Вищі ціни на фоні кризи призвели до скорочення доходів від транзиту. Рішення МТЗУ повинно допомогти покращити конкурентоспроможність українських портів.

Зовнішній сектор: В січні-вересні 2009 року дефіцит рахунку поточних операцій суттєво скоротився

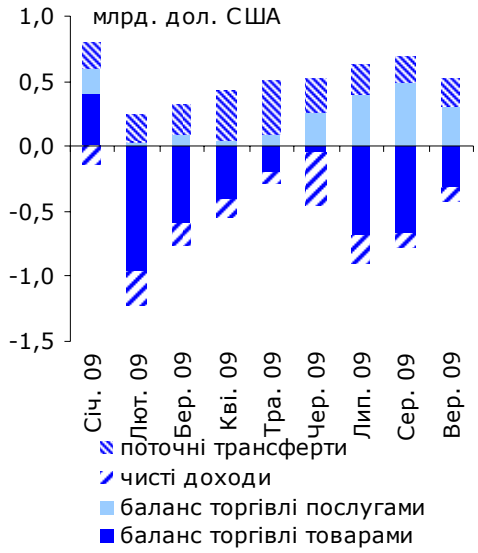
В січні-вересні 2009 року дефіцит поточного рахунку досягнув 1,0 млрд. дол. США, скоротившись порівняно з 9,1 млрд. дол. США рік потому. Дефіцит торгівлі товарами суттєво скоротився на фоні падіння імпорту товарів на 52,6% дпр, тоді як експорт зменшився лише на 48,2% дпр в доларовому еквіваленті. У вересні спостерігалось зростання експорту по основним товарним групам, перш за все, завдяки збільшенню зовнішнього попиту. Обсяги імпорту товарів теж відновлювались, проте нижчими темпами, ніж експорт, оскільки скоротився імпорт мінеральної продукції.

Водночас, протягом трьох кварталів 2009 року дефіцит фінансового рахунку збільшився до 11,2 млрд. дол. США. 4,7 млрд. дол. США або 42% дефіциту було накопичено в третьому кварталі. Високий дефіцит був спричинений значними обсягами боргових виплат банківських та державних установ, а також зростанням обсягів іноземної готівки поза банківською системою на фоні нестабільності валютного ринку. Відтік був частково компенсований рекордними надходженнями ПІІ в вересні на суму 835 млн. дол. США завдяки рекапіталізації двох великих українських банків, а також збільшенням рівня покриття новими запозиченнями виплат за боргами реального сектору.

Контрактні ціни імпортного природного газу

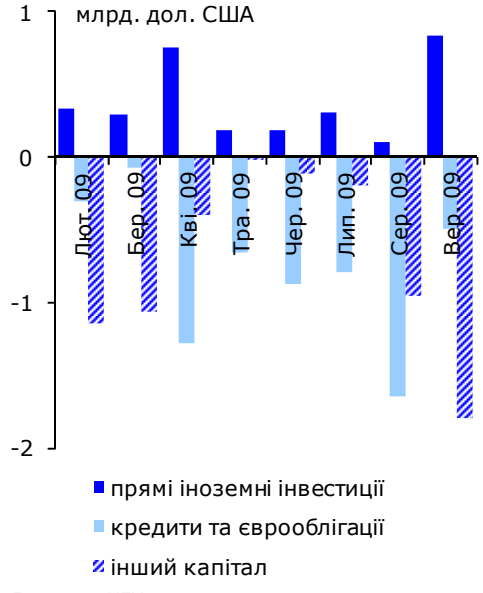

Джерело: НАК "Нафтогаз"

Джерело: попередні оцінки НБУ

Фінансовий рахунок

Джерело: НБУ

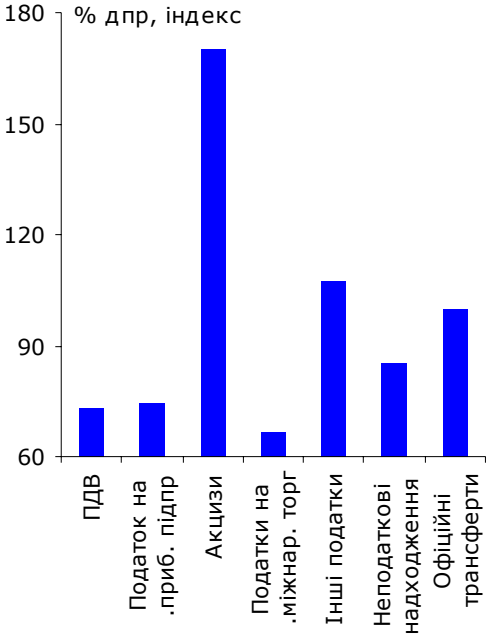
Дев'ятимісячний дефіцит платіжного балансу в 12,2 млрд. дол. США був покритий за рахунок резервів НБУ та кредитів МВФ.

Фіскальна політика: Дефіцит Державного бюджету досягнув 25,0 млрд. грн. у вересні

Протягом трьох перших кварталів поточного року доходи загального фонду Державного бюджету скоротились на 20,1% дпр, тоді як у січні-серпні вони зменшились на 17,6% дпр. Зокрема, надходження від двох найбільших джерел доходів Державного бюджету, а саме податку на додану вартість (ПДВ) та податку на прибуток підприємств, зменшились на 27,3% та 25,5% дпр, відповідно. Також через стрімке скорочення зовнішньої торгівлі на 33,3%, зменшились надходження від податків на міжнародну торгівлю. Водночас значне підвищення ставок акцизів призвело до різкого збільшення доходів від акцизного збору, які зросли на 70,1% дпр. Видатки загального фонду Державного бюджету залишились майже на рівні минулого року. Їх виконання склало 98,2% від плану. В результаті дефіцит загального фонду Державного бюджету продовжував зростати й досягнув 25,0 млрд. грн., наблизившись до річного плану. Його було профінансовано за рахунок випуску ОВДП та зовнішніх запозичень, здебільшого кредитів МВФ.

15 жовтня набув чинності суперечливий закон "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2009 рік" щодо фінансування Євро-2012. Зокрема, відповідно до закону Національний банк України (НБУ) зобов'язаний додатково спрямувати до Державного бюджету суму 9,8 млрд. грн. за рахунок авансового платежу від свого прибутку поточного року, який за оцінкою НБУ буде значно нижчим. Проте перерахунок коштів від НБУ досі не розпочався.

Виконання доходної частини Державного бюджету у січні-вересні 2009 року

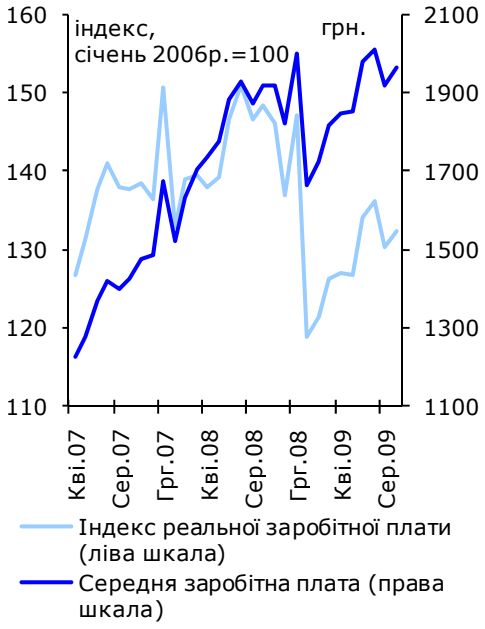
Джерело: звіти Державного казначейства

Соціальна політика: Ініційовано стару нову пенсійну реформу

Пенсійна реформа: Кабінет Міністрів ухвалив Концепцію пенсійної реформи на 2010-2017 роки. Вона замінила Стратегію розвитку системи пенсійного забезпечення, яку було ухвалено у 2005 році і лише частково виконано. В Концепції передбачено заходи, подібні до тих, які містились в Стратегії, але визначено новий розклад їх виконання, який поділено на два етапи (2010-2013 роки, 2014-2017 роки). Заходи, які будуть запроваджені на першому етапі, включають вищу диференціацію пенсій, скорочення кількості пільг, зниження тіньових заробітних плат, підготовку до запровадження накопичувального рівня пенсійного забезпечення та стимулювання розвитку недержавних пенсійних фондів. Другий накопичувальний рівень пенсійного забезпечення буде запроваджено лише після 2014 року. В цілому Концепція передбачає правильний підхід до реформ, хоча формулювання заходів є загальним. Крім того, багато дискусійних питань було виключено. Зокрема, на відміну від Стратегії, новий документ не передбачає необхідності підвищення віку виходу на пенсію. Як і досі, залишається лише чекати, чи буде запроваджено передбачені реформи.

Соціальні стандарти: В жовтні Верховна Рада ухвалила закон, який передбачає збільшення розмірів прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати з листопада 2009 року та збільшує соціальні стандарти на 2010 рік. Водночас в Державному бюджеті на 2009 рік не передбачено кошти на підвищення соціальних стандартів. Крім того вищі соціальні стандарти потрібно передбачити в Державному бюджеті на 2010 рік. Отже, цей закон не матиме негайного впливу. Однак за умови впровадження закон може мати негативні наслідки для української економіки.

Середня заробітна плата

Джерело: Держкомстат

Ринок праці: Заробітні плати продовжують знижуватись в реальному вимірі

У вересні середня заробітна плата зросла на 2,3% дпм до 1964 грн. Рівень оплати праці зріс у всіх секторах економіки, окрім охорони здоров'я та державного управління. Найвищі заробітні плати традиційно виплачувались в секторах повітряного

транспорту та фінансової діяльності. У січні-вересні номінальна середня заробітна плата зросла на 5,0% дпр, в той час як реальна заробітна плата скорилась на 10,3% дпр з найбільшим скороченням у будівництві, лісництві та державному управлінні.

Повільне зростання номінальної заробітної плати насамперед пояснюється заходами, спрямованими на скорочення видатків, які вживаються роботодавцями на фоні економічної кризи. Окрім цього, кількість штатних працівників в усіх секторах економіки у вересні скоротилась на 7,5% дпр або на 853 тис. осіб. Найбільше їх чисельність скоротилась в будівництві (на 26,0% дпр), фінансовій діяльності (на 18,9% дпр) та торгівлі (на 12,9% дпр). Найменше змінилась зайнятість в охороні здоров'я, освіті та державному управлінні. Крім того, у вересні 9,4% штатних працівників працювали скорочений робочий день, а 2,8% перебували в неоплачуваних відпустках порівняно із 9,9% у січні 2009 року.

Монетарна політика: Інфляція становила 14,1% дпр в жовтні

Споживча інфляція дещо сповільнилась до 14,1% дпр в жовтні. Тривала слабкість споживчого попиту обмежила сезонне зростання цін на окремі товари. Однак зростання цін підтримувалось високими інфляційними очікуваннями та зростанням адміністративно регульованих цін.

Ліквідність банків дещо зменшилась протягом жовтня, оскільки НБУ вилучав ліквідність через продаж депозитних сертифікатів, але обмежував інтервенції на міжбанківському валютному ринку. Міжбанківські процентні ставки відповідно підвищились, але залишились суттєво нижчими за 10%.

Фінансові ринки: Банківські депозити знову зменшуються

Банківський сектор. Незважаючи на кризу, протягом перших десяти місяців року в країні відкрилось п'ять нових банків. В жовтні дочірня установа німецького Deutschebank була зареєстрована в Фонді гарантування вкладів населення, пройшовши останню процедуру, необхідну для відкриття банку. Корпоративний сектор України буде цільовим сегментом банку.

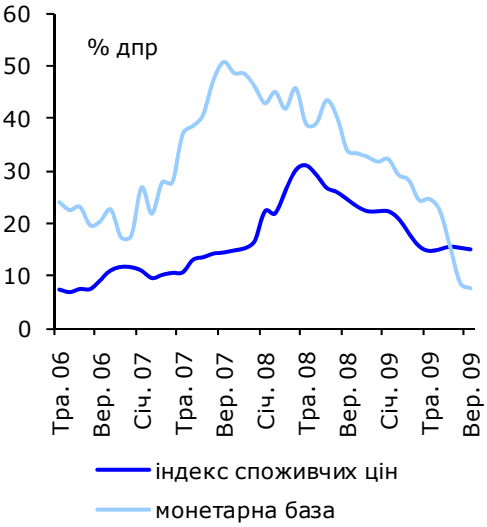
В жовтні депозити банківських установ продовжували зменшуватись на 0,3% дпм. Найвагоміший внесок в скорочення депозитів здійснило рекордне зменшення депозитів юридичних осіб в національній валюті на 6,4% дпм, що було частково компенсовано збільшенням заощаджень в іноземній валюті (3,9% дпм). Домогосподарства також продовжували надавати перевагу депозитам в іноземній валюті на тлі невизначеності валютного курсу. Так, депозити домогосподарств в іноземній валюті зросли на 2,1% дпм.

Обсяги кредитів в економіці також дещо скоротились в жовтні (на 0,2% дпм) після декількох місяців зростання. Зменшились кредити в іноземній валюті та кредити домогосподарствам, тоді як кредитування юридичних осіб збільшилося на 1,1% дпм або 39,1% дпр. В попередньому місяці банки переважно надавали короткострокові кредити підприємствам харчової промисловості, металургії та виробництва гумових та пластмасових виробів.

У вересні кредити нерезидентам збільшились на 13,6 млрд. грн. та досягли 32,1 млрд. грн., причому 82% нових кредитів було спрямовано в Австрію, Францію та Німеччину. Ймовірно, що кредити були надані материнським структурам українських банків з іноземним капіталом.

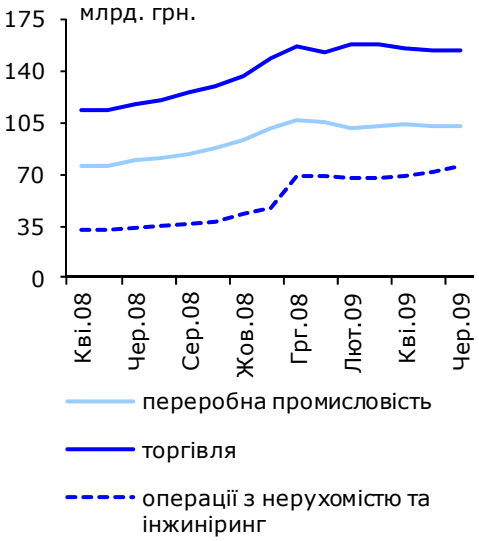
Обмінний курс. Гривня залишалась стабільною в жовтні, оскільки з невеликою допомогою НБУ попит балансувався пропозицією. Інтервенції НБУ зменшились до 303 млн. дол. США, а чистий попит на іноземну валюту на готівковому ринку зріс до 794 млн. дол. США. Середньоденний курс гривні на міжбанківському ринку, за даними НБУ, залишався в межах 8,1-8,3 грн. за дол. США.

Динаміка монетарної бази та індекса споживчих цін

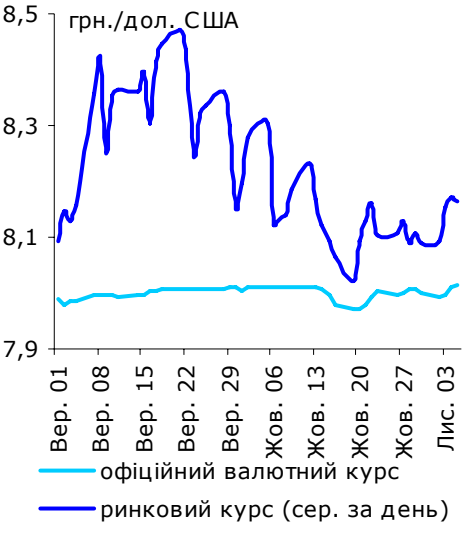
Джерело: Держкомстат, НБУ

Обсяги кредитів в економіку

Джерело:НБУ

Обмінний курс

Джерело: НБУ

Державний борг. 19 жовтня 93% власників єврооблігацій НАК «Нафтогаз України» проголосували за проведення реструктуризації заборгованості цієї компанії, а ще частина кредиторів підтримали це рішення згодом. До того ж кілька двосторонніх позик будуть обміняні на нові єврооблігації НАК "Нафтогаз" зі ставкою купону 9,5% річних та строком погашення через п`ять років. Таким чином, обмін відбудеться 5 листопада на загальну суму 1,6 млрд. дол. США. Надання державних гарантій на ці цінні папери підвищило їхню ліквідність на ринку українських єврооблігацій. Водночас, розмір державного гарантованого боргу значно зріс.

У жовтні переважав попит на короткострокові облігації державної внутрішньої позики, що створює навантаження на графік платежів за внутрішнім боргом у короткостроковій перспективі. Гнучка політика Міністерства фінансів щодо встановлення ставок на державні цінні папери дозволила збільшити їх випуск до 4,6 млрд. грн. із середньозваженою доходністю 23,9% річних та строком погашення у 2010-2013 роках. Незважаючи на зростання зацікавленості інвесторів у довгострокових облігацій, частка короткострокових ОВДП залишилася значною й склала 72,6% загального обсягу розміщення. Заявлені на розміщення державні облігації Євро-2012, призначенні для фінансування підготовки й проведення чемпіонату Європи з футболу в Україні, не були продані через брак попиту з боку інвесторів.

Тема місяця: Соціальні стандарти

Підвищення соціальних стандартів: битва за популізм

Олександра Бетлій

В листопаді довготривала дискусія щодо підвищення соціальних стандартів досягла апогею, коли парламент ухвалив закон про вищі соціальні стандарти на кінець 2009 року та на 2010 рік. Рішення було підтримано опозиційними фракціями, а також Блоком Литвина та представниками Блоку «Наша Україна», які представляють коаліцію більшості. Хоча документ викликає багато питань, Президент вже підписав закон.

Закон передбачає підвищення прожиткового мінімуму на кінець 2009 рок в середньому на близько 12% порівняно із нормами Закону про Державний бюджет на 2009 рік (ухваленого у грудні 2008 року). Передбачено, що мінімальну заробітну плату буде підвищено на 14%. Мінімальна пенсійна виплата значно не зміниться, оскільки на 2009 рік її визначено Кабінетом Міністрів на рівні, вищому за прожитковий мінімум. Розміри прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати на 2010 рік перевищують на 30% розміри, передбачені у першому проекті Закону про Державний бюджет на 2010 рік, який було подано до парламенту 15 вересня 2009 року.

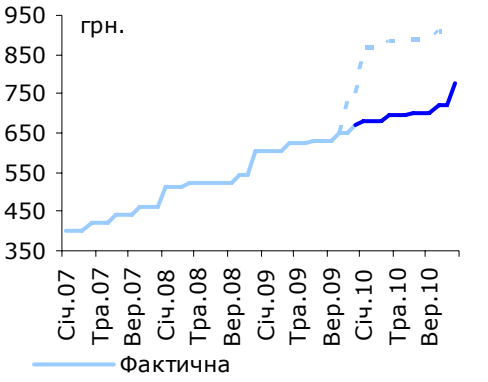
Порушуючи норми Бюджетного кодексу, ухвалений закон не визначає джерела покриття вищих стандартів у 2009 році. 2 листопада Президент подав до Верховної Ради закон про внесення змін до Державного бюджету на 2009 рік, в якому запропоновано фінансувати вищі соціальні стандарти у 2009 році за рахунок перерозподілу коштів від обслуговування державного боргу. Однак хоча запропоновані зміни передбачають додаткові кошти на вищі пенсії та пільги, вони не передбачають збільшення фінансування заробітних плат працівників бюджетної сфери, зумовлене підвищенням мінімальної заробітної плати. Окрім цього, закон не враховує існуюче зменшення фіскальних доходів.

Метою підвищення соціальних стандартів є покращення рівня життя бідного населення і їх захист від наслідків економічної кризи. Однак закон, ймовірно, матиме негативні макроекономічні наслідки, що ставить під сумнів його потенційні вигоди для економіки загалом та для бідного населення зокрема.

По-перше, закон створює додатковий тиск на вже складну фіскальну ситуацію в Україні, що однозначно призведе до збільшення поточного фіскального розриву. Офіційні оцінки потрібного додаткового фінансування значно відрізняються. За розрахунками Міністерства фінансів, запровадження нових стандартів коштуватиме 8,0 млрд. грн. у 2009 році та 71,0 млрд. грн. у 2010 році. Оцінки Секретаріату Президента значно нижчі, а саме 1,4 млрд. грн. та 18,3 млрд. грн., відповідно. Різниця, перш за все, пояснюється різними припущеннями зокрема щодо розміру першого тарифного розряду Єдиної тарифної сітки (ЄТС), яку використовують при визначення рівня оплати праці в бюджетній сфері. На думку Інституту, ЄТС не буде повністю запроваджено ані у 2009, ані у 2010 роках. Отже, оцінка Міністерства Фінансів виглядає перебільшеною. Разом з тим, Секретаріат Президента недооцінює необхідне фінансування, ймовірно не враховуючи необхідність збільшити перший тарифний розряд ЄТС у 2010 році понад сьогоднішній рівень.

За оцінками Інституту, нові стандарти у 2009 році потребуватимуть додаткового фінансування у 2,0 млрд. грн., якщо перший тарифний розряд ЄТС не буде підвищено. У 2010 році уряду потрібно бути передбачити додаткові 33,0 млрд. грн. на фінансування вищих соціальних стандартів. Зважаючи на розмір поточного фіскального розриву у 2009 році (дефіцит Зведеного бюджету може перевищити 6,0% від ВВП у 2009 році без врахування коштів для рекапіталізації банків та короткострокових позик Пенсійному фонду) та обмежені можливості щодо залучення додаткового фінансування у 2010

Мінімальна заробітна плата

Джерело: Закони про Державний бюджет на 2006-2009 рр. проект Закону про Державний бюджет на 2010р. (від 15 вересня 2009 року), Закон №1646-VI

Прожитковий мінімум: загальний показник

Джерело: Закони про Державний бюджет на 2006-2009 рр. проект Закону про Державний бюджет на 2010р. (від 15 вересня 2009 року), Закон про підвищення соціальних стандартів

році, уряд стоїть перед серйозним викликом фінансування додаткових соціальних видатків.

По-друге, прискорення зростання соціальних стандартів понад рівень інфляції порушує зобов'язання Україні, взяті в рамках угоди з МВФ по програмі stand-by і ставить під ризик виплату четвертого траншу позики. Це, в свою чергу, загрожує своєчасності фінансування поточних фіскальних зобов'язань, включаючи соціальні виплати, оскільки транш передбачався на фінансування дефіциту. Більш того, недотримання вимог МВФ може зашкодити співпраці з Світовим Банком та ЄБРР, які координують свою діяльність з МВФ. Українські компанії також можуть стикнутись із більшими проблемами при реструктуризації боргу внаслідок зростання оцінки ризикованості країни.

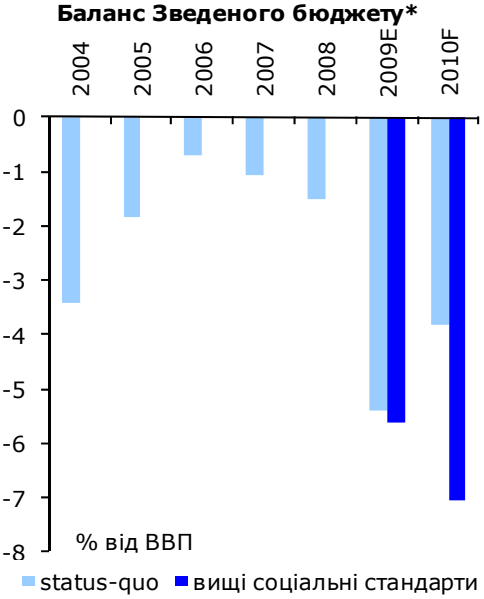
Значне підвищення мінімальної заробітної плати в кінці 2009 року та у 2010 році також зашкодить розвитку приватного сектора, оскільки призведе до вищих витрат на оплату праці. Відповідно до результатів Дослідження ділової думки, яке проводиться ІЕД, 79% промислових підприємств використовували тарифну сітку при визначенні рівня оплати праці у 2008 році. Роботодавці, які використовують тарифну сітку, повинні підвищувати рівень оплати праці всіх працівників, коли зростає мінімальна заробітна плата. У зв'язку із необхідністю перераховувати заробітну плату приватний сектор, ймовірно, піде на скорочення зайнятості, зниження середньої заробітної плати по підприємству або збільшення частки заробітної плати, що сплачується в конверті. Такі заходи скорочення видатків найперше зашкодять бідним.

Крім того, іншим заходом, застосованим виробниками, може стати підвищення цін на їх продукцію. Додатковий тиск на ціни буде також створено експансіоністською фіскальною політикою. Отже, вищі соціальні стандарти, більш за все, підтримають інфляцію, що по суті знівелює підвищення номінальних доходів.

Підсумовуючи, видається, що новий закон про вищі соціальні стандарти завдасть більше шкоди, ніж принесе вигод. Його фінансування призведе до розширення поточного фіскального розриву. Суспільні і приватні інвестиції можуть ще більше скоротитись. Закон створить тиск на вже і так слабкий ринок праці, змушуючи роботодавців надалі скорочувати зайнятість, знижувати середню заробітну плату або сплачувати її неофіційно. Крім того, інфляція може прискоритись, внаслідок чого зникнуть вигоди від збільшення номінальних доходів, яке відбудеться завдяки закону.

На сьогодні ймовірність запровадження закону залишається низькою. Уряд має лазівку щодо невиконання закону, оскільки він суперечить нормам закону про Державний бюджет на 2009 рік. На 2010 рік все ще є можливим визначити інші рівні соціальних стандартів в проекті закону про Державний бюджет на 2010 рік, який в даний момент знаходиться в стадії перегляду. Однак цю битву все ще може виграти популізм.

Баланс Зведеного бюджету*

Примітка: * припускаємо, що інші доходи та видатки буде профінансовано на попередньо очікуваному та прогнозованому рівнях
E - оцінка, F - прогноз
Джерело: Звіти Держказначейства, розрахунки ІЕД

Економічні Тенденції		IVкв 08	Iкв 09	IIкв 09	IIIкв 09	Чер.	Лип.	Сер.	Вер.	Жов.
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	17,5	1,7	2,6	3,3	2,6	3,8	0,4	3,3	…
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-3,1	-31,9	-31,1	-28,4	-31,1	-30,4	-29,6	-28,4	…
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	-16,0	-56,7	-54,9	-52,4	-54,9	-54,3	-53,6	-52,4	…
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	18,6	-11,5	-15,2	-16,2	-15,2	-15,9	-15,9	-16,2	…
Середня заробітна плата	грн.	1914	1736	1892	1940	1980	2008	1849	1964	…
ІСЦ	% дпр	22,3	18,1	15,0	15,0	15,0	15,5	15,3	15,0	14,1
ІВЦ	% дпр	23,0	12,8	-0,9	1,6	-0,9	-3,7	-3,7	1,6	5,1
Експорт (дол. США, кум.)***	% дпр	33,8	-35,6	-42,2	-44,0[e]	-46,8	-49,0	-49,4	…	…
Імпорт (дол. США, кум.)***	% дпр	39,1	-45,2	-49,5	-49,5[e]	-53,4	-53,8	-53,8	…	…
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-16,1	-0,8	-1,9	-3,6[e]	-2,4	-3,1	-3,8	…	…
Поточний рахунок, на кінець періоду****	млрд. дол. США	-12,9	-0,7	-0,8	-1,0[e]	-0,8	-1,0	-1,1	-1,0	…
Поточний рахунок (кум.)	% ВВП	-7,1	-3,4	-1,5	…	x	x	x	x	x
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	31,5	25,4	27,3	28,2	27,3	29,6	28,9	28,2	27,7
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	31,5	28,1	22,4	7,5	22,4	15,6	8,5	7,5	4,1
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	21,0	26,5	19,1	17,9	18,5	18,5	17,5	17,8	19,3
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	6,49	8,09	7,76	8,00	7,63	7,86	7,97	8,31	8,31
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	6,21	7,70	7,66	7,82	7,62	7,70	7,81	8,00	8,00
Обмінний курс, середній	євро	8,22	10,06	10,41	11,18	10,67	10,82	11,13	11,64	11,64

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, Reuters, власні розрахунки,
" Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: Держкомстат),
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
* Місячні показники не враховують регулярні квартальні перегляди ВВП
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)
*** Зростання у доларовому виразі
**** Місячні дані на основі оцінок НБУ
[e] оцінка НБУ

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	949,9
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	180,2
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,1
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,2	27,5	33,8
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	35,5	38,6
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,2	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,9
Поточний рахунок	% ВВП	3,8	3,7	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,2
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,7
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5
Обмінний курс, середній	дол. США	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	7,7
Обмінний курс, середній	євро	5,0	4,8	5,0	6,0	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,1	4,7	5,5	6,7	7,2	6,0	6,7	7,4	10,9

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		II 06	III 06	IV 06	I 07	II 07	III 07	IV 07	I 08	II 08	III 08	IV 08	I 09	II 09
ВВП	млрд. грн.	124,1	150,4	157,7	137,6	165,1	197,4	212,8	187,7	233,7	275,8	252,7	183,2	207,1
Реальний ВВП	% дпр	6,8	6,9	9,5	8,9	8,6	6,2	7,4	6,3	6,2	6,4	-8,0	-20,3	-17,8
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	18,2	11,8	9,9	14,7	15,5	15,2	19,0	22,5	13,3	16,7	1,6	-11,6	-11,6
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	5,8	5,8	1,0	0,8	6,2	4,4	2,4	-0,2	1,3	-0,2	0,2	1,8	-5,8
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	19,3	17,9	18,3	24,4	23,5	18,9	23,8	19,4	12,0	0,1	-17,4	-48,7	-57,8
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	-9,6	3,2	1,0	4,9	5,2	0,1	5,6	4,4	7,2	18,9	-10,4	-15,9	-32,3
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	0,9	8,3	6,4	12,9	19,6	13,7	27,2	23,8	24,4	31,8	-4,2	-35,6	-53,6
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	2,8	-5,6	8,1	4,8	6,8	-9,3	7,1	0,5	-0,5	21,9	20,7	1,3	2,6
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	6,1	7,3	7,2	15,0	13,2	13,1	4,4	9,0	9,4	1,8	-22,6	-36,5	-19,6
Будівництво (реальна)*	% дпр	0,8	1,4	4,2	13,3	8,2	12,7	5,8	-1,5	-6,3	-17,0	-32,7	-54,1	-33,0
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	16,4	20,0	21,9	14,3	17,5	25,3	15,0	15,7	10,9	2,2	-13,9	-18,0	-17,6
Транспорт (реальна)*	% дпр	7,7	9,4	5,3	7,0	5,6	8,0	10,2	10,2	14,1	10,8	-4,3	-14,4	-8,6
Платіжний баланс														
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	0,0	0,5	-1,4	-1,1	-0,6	-0,3	-3,3	-3,7	-3,4	-2,1	-3,7	-0,8	-0,1
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	0,0	1,7	-4,3	-4,0	-1,9	-0,8	-7,7	-10,0	-7,1	-3,7	-9,2	-3,4	-0,2
Баланс товарів	млн. дол. США	-935	-884	-2022	-1735	-1701	-2684	-4452	-4490	-4171	-3868	-3562	-937	-946
Баланс послуг	млн. дол. США	506	1054	347	50	448	1614	308	77	308	1341	15	186	528
Поточні трансферти	млн. дол. США	790	851	910	732	844	947	1016	740	833	831	723	629	1054
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	1489	1736	1359	1709	1934	3927	1648	2430	3091	3324	1058	847	1247
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	-141	370	3350	1816	1477	616	1844	217	160	-690	-967	-436	-380
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	17,7	19,2	22,4	23,0	25,9	30,6	32,5	33,2	35,5	37,5	31,5	25,4	27,3
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	5,02	5,02	5,03	5,04	5,02	5,01	5,04	5,03	4,79	4,70	6,49	8,09	7,76
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	4,96	4,85	6,21	7,70	7,66
Бюджет														
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	31,7	31,9	32,8	33,3	32,8	30,8	31,1	32,9	32,0	29,5	31,6	35,9	31,6
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	4,6	4,1	4,1	5,1	5,3	4,9	4,8	5,2	5,1	4,3	4,9	5,3	8,9
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	4,6	4,3	6,7	3,8	4,1	4,1	6,4	4,2	4,5	5,0	6,3	4,0	3,4
Податок на додану вартість	% від ВВП	9,2	9,7	9,3	10,4	9,8	8,7	7,6	10,6	10,9	9,8	7,8	12,1	8,6
Акцизні збори	% від ВВП	1,7	1,5	1,5	1,8	1,7	1,6	1,3	1,5	1,3	1,2	1,4	2,0	2,4
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	32,8	29,4	36,6	28,4	31,0	29,6	36,7	29,8	31,6	27,2	41,2	35,4	37,8
Поточні видатки	% від ВВП	29,7	24,9	29,2	26,9	28,4	25,9	27,3	28,9	28,5	22,4	33,8	34,5	36,1
Капітальні видатки	% від ВВП	3,2	4,5	7,4	1,6	2,6	3,7	9,4	1,0	3,1	4,8	7,4	0,9	1,8
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	1,1	-2,4	4,0	4,7	1,7	1,2	-6,2	3,0	0,4	1,9	-10,3	0,0	-6,4
Надходження від приватизації	% від ВВП	0,1	0,1	0,1	0,5	0,5	0,3	0,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Ринок праці														
Середня зарплата (реальна)	% дпр	22,6	18,8	11,3	14,7	13,9	14,9	15,7	13,8	7,1	7,1	1,1	-10,9	-8,5
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	18,6	20,3	16,3	17,5	17,4	14,9	16,4	19,0	10,1	6,6	2,7	-7,3	-8,3
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	6,8	6,4	6,8	7,4	6,6	6,2	6,4	7,1	6,2	6,0	7,5	9,5	9,1
Банківський сектор														
Грошовий агрегат М0	% дпр	25,3	23,7	24,5	26,2	30,6	41,1	48,2	48,4	48,6	37,9	39,3	33,9	22,8
Грошовий агрегат М2	% дпр	36,6	36,7	34,3	38,6	40,7	47,8	50,8	52,7	48,8	37,4	31,0	12,0	5,3
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	41,1	39,7	37,3	50,7	56,3	64,8	71,9	67,9	67,0	53,3	7,5	-10,9	-16,1
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	66,2	64,3	57,5	52,3	43,8	38,4	32,5	35,2	32,9	31,2	66,3	31,8	33,0
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	53,7	49,0	52,3	52,4	57,2	60,7	72,7	81,2	70,6	54,9	40,4	27,6	27,8
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	82,1	90,4	95,4	98,9	97,4	91,0	75,4	71,3	57,9	53,4	103,6	70,8	48,7
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	86,7	76,6	79,5	84,1	86,5	87,9	85,7	84,8	67,2	50,9	73,3	50,8	37,3
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	63,4	63,5	64,9	65,8	67,3	68,2	69,2	69,1	68,6	66,8	69,8	69,9	68,2
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	15,5	14,6	15,1	14,0	13,9	13,7	14,0	15,7	17,6	17,7	21,6	26,2	19,1
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	11,3	11,3	11,5	11,5	11,4	11,3	11,1	10,9	11,9	12,4	11,9	9,6	9,6

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінанс розрахунки ІЕД

* зміна доданої вартості

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, розроблений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.